

Οι Καταβασίες των Φώτων

Ορθοδοξία / Θεία Λατρεία

Σοφία Μπεκρή, φιλόλογος-θεολόγος

Κατά τον Ὅρθρο των Φώτων ψάλλονται δύο Κανόνες, ο ρυθμοτονικός του Κοσμά του Μελωδού («Βυθού ανεκάλυψε πυθμένα...»), και ο ιαμβικός του Ιωάννου του Δαμασκηνού («Στίβει θαλάσσης κυματούμενον σάλον...»).

Ο ιαμβικός κανόνας έχει την ακόλουθη ακροστιχίδα διά ηρωελεγείων στίχων: «Σήμερον αχράντοιο βαλὼν θεοφεγγεῖ πυρσὺ Πνεύματος ενθάπτει νάμασιν ἀμπλακίην φλέξας Παμμεδέοντος εὖς Πάις ἠπιῶν δε υμνηταῖς μελέων τώνδε δίδωσιν χάριν», δηλαδή: Σήμερα με τον θεοφεγγή πυρσό του αχράντου Πνεύματος, αφού κτύπησε και έκαψε την αμαρτία («βαλὼν ... φλέξας ἀμπλακίην») ο αγαθός υιός του Παμβασιλέως («Παμμεδέοντος εὖς Παις») την θάβει μέσα στα νάματα (του Ιορδάνου). Και δείχνοντας την ευνοική του διάθεση («ἠπιῶν») δίδει χάρη σε μας που τον υμνούμε μ' αυτά εδώ τα άσματα («υμνηταῖς μελέων τώνδε»).

Παλαιότερα, οι Κανόνες ψάλλονταν ολόκληροι και μάλιστα οι Ειρμοί, το πρώτο τροπάριο κάθε ωδής που έδινε τον ρυθμό βάσει του οποίου ψάλλονταν τα υπόλοιπα τροπάρια, επαναλαμβάνονταν πανηγυρικά στο τέλος κάθε ωδής. Ονομάζονταν δε

Καταβασίες, επειδή συνήθως οι ψάλτες και ο πιστός λαός κατέβαιναν από τα στασίδια. Αργότερα, οι Κανόνες αναγιγνώσκονταν, στην εποχή μας, όμως, πολλές φορές δεν αναγιγνώσκονται καν ή αναγιγνώσκονται μόνον η α' και η γ' ωδή και ψάλλονται μόνον οι Καταβασίες.

Επειδή οι Καταβασίες των Φώτων είναι ένας αληθινός θησαυρός, αξίζει να εμβαθύνωμε στην κατανόησή των, τόσο για το βαθύ θεολογικό περιεχόμενό των όσο και για την υπέροχη γλώσσα των, με τον πλούτο και την ποικιλία των εκφραστικών της μέσων. Παραθέτομε εφ' εξής εναλλάξ τις Καταβασίες των ωδών του ρυθμοτονικού και του ιαμβικού Κανόνος, με απόδοση και σύντομη ερμηνεία των.

Ωδή α' του ρυθμοτονικού Κανόνος. Ήχος β'.

Βυθοῦ ἀνεκάλυψε πυθμένα καὶ διὰ ξηρᾶς οἰκείους ἔλκει ἐν αὐτῷ κατακαλύψας ἀντιπάλους ὁ κραταιὸς ἐν πολέμοις Κύριος· ὅτι δεδόξασται.

Απόδοση: Ἐφερε στο φως τον πυθμένα του βυθού και διαπερνά τους δικούς του («οικείους») διὰ ξηρᾶς, βυθίζοντας μέσα σ' αυτόν τους αντιπάλους ο δυνατός στον πόλεμο Κύριος· διότι εἶναι δοξασμένος.

Ωδή α' ιαμβικού Κανόνος.

Στείβει θαλάσσης κυματούμενον σάλον, ἥπειρον αὔθις Ἰσραήλ δεδειγμένον. μέλας δὲ πόντος τριστάτας Αἰγυπτίων ἔκρυσεν ἄρδην, ὕδατόστρωτος τάφος, ῥώμη

κραταιᾶ δεξιᾶς τοῦ Δεσπότη.

Απόδοση: Βαδίζει ο λαός του Ισραήλ επάνω στον τρικυμισμένο σάλο της θαλάσσης, που παρουσιάσθηκε πάλι ως ήπειρος (ξηρά). Και η μαύρη θάλασσα σκέπασε εντελώς τους αρματηλάτες των Αιγυπτίων, ως υδατόστρωτος τάφος, με την ισχυρή δύναμη της δεξιᾶς (χειρός) του Κυρίου.

Ερμηνεία: Οι νεώτεροι ποιητές, από σεβασμό στην παράδοση, φρόντιζαν οι Ειρμοί των δικών των ποιημάτων να παραπέμπουν στο περιεχόμενο των παλαιών βιβλικών ωδών. Προς τον σκοπό αυτόν επαναλαμβάνονται ακόμα και λέξεις από τις παλαιές ωδές, όπως εδώ βυθός, ξηρά, θάλασσα κ.λπ., που παραπέμπουν στην α' ωδή, η οποία αναφερόταν στο θαυμαστό γεγονός της διαβάσεως της Ερυθράς θαλάσσης και της σωτηρίας των Ισραηλιτών από τους Αιγυπτίους. Οι φράσεις «κραταιός Κύριος», «κραταιά ρώμη» φανερώνουν την δυναμική και σωτήρια επέμβαση του Κυρίου. Το επίρρημα «αύθις» δηλώνει ότι αυτή είναι η δεύτερη φορά που συνάχθηκαν τα ύδατα και η θάλασσα έγινε στεριά, η πρώτη ήταν κατά την δημιουργία του κόσμου (Γεν., α' 9). Επίσης, η Ερυθρά θάλασσα ονομάζεται «μέλας πόντος», διότι στο εξωτερικό της μέρος «χρωματιζόταν» από τις κόκκινες πέτρες στις όχθες, στο βάθος της, όμως, φαινόταν μαύρη, διότι δεν μπορούσαν να την διαπεράσουν οι ακτίνες του ηλίου. Τέλος, η φράση «ότι δεδόξασται» παραπέμπει στην α' βιβλική ωδή του Μωϋσέως, που ξεκινάει με την φράση: «ασωμεν τω Κυρίω, ενδόξως γαρ δεδόξασται» (Εξ., ιε' 1).

Ωδή γ' του ρυθμοτονικού Κανόνος.

Ἰσχὺν ὁ διδοὺς τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν Κύριος καὶ κέρασ χριστῶν Αὐτοῦ ὑψῶν Παρθένου ἀποτίκτεται, μολεῖ δὲ πρὸς τὸ βάπτισμα· διὸ πιστοὶ βοήσωμεν· Οὐκ ἔστιν Ἅγιος, ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστι δίκαιος πλὴν Σοῦ, Κύριε.

Απόδοση: Ο Κύριος, ο οποίος δίνει δύναμη στους βασιλείς μας και εξυψώνει την δύναμη («το κέρασ») των εκλεκτών («χριστῶν») του, γεννιέται από Παρθένο και έρχεται προς το βάπτισμα· γι' αυτό, πιστοί, ας φωνάξωμε· δεν υπάρχει άγιος, όπως ο Θεός μας, και δεν υπάρχει δίκαιος εκτός από σένα, Κύριε.

Ωδή γ' του ιαμβικού Κανόνος.

Ὅσοι παλαιῶν ἐκλελύμεθα βρόχων, βορῶν λεόντων συντεθλασμένων μύλας, ἀγαλλιῶμεν καὶ πλατύνωμεν στόμα, Λόγω πλέκοντες ἐκ λόγων μελωδίαν, ᾧ τῶν πρὸς ἡμᾶς ἤδεται δωρημάτων.

Απόδοση: Όσοι έχουμε ελευθερωθή από παλαιές παγίδες, από αδηφάγα λιοντάρια που έχουν (όμως) σπασμένα τα δόντια των, ας αισθανώμαστε αγαλλίαση και ας

ανοίξωμε διάπλατα το στόμα μας πλέκοντας με λόγια ποιητικά μελωδία στον Λόγο του Θεού, διότι με αυτό (με την υμνωδία) από τα δώρα που μας χάρισε (ο Θεός) ευχαριστείται περισσότερο.

Ερμηνεία: Ο ποιητής του πεζού κανόνος, Κοσμάς ο μελωδός, δανείζεται από την γ' βιβλική ωδή της προφήτιδος Άννης λέξεις, όπως ισχύς, κέρας, και σχεδόν αυτούσια την φράση: «ουκ ἔστιν ἅγιος ὡς Κύριος, καὶ οὐκ ἔστι δίκαιος ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν· οὐκ ἔστιν ἅγιος πλην σου» (Α' Βασ. β' 2). Κατά τον Αγ. Νικόδημο, ενώ ο Κύριος εξυψώνει τους «χριστούς» Του, εν τούτοις συγκαταβαίνει ο Ίδιος στο γένος των ανθρώπων και δέχεται να βαπτιστή, «για να αναβιβάσει τον άνθρωπο στην αρχαία κατάσταση» (Εορτοδρόμιον, σελ. 162).

Στην αντίστοιχη ιαμβική ωδή ο ποιητής, Ιωάννης ο Δαμασκηνός, παρακινεί σε ευχαριστία όσους λυτρώθηκαν, μέσω του Βαπτίσματος, από τις παλαιές αμαρτίες («παλαιοί βρόχοι») και τις παγίδες του Διαβόλου («βοροί λέοντες»).

Ωδή δ' του ρυθμοτονικού Κανόνος.

Ἀκήκοε, Κύριε, φωνῆς Σου ὃν εἶπας, φωνὴ βοῶντος ἐν ἐρήμῳ, ὅτε ἐβρόντησας πολλῶν ἐπὶ ὑδάτων τῷ Σῶ μαρτυρούμενος Υἱῷ· ὅλος γεγονῶς τοῦ παρόντος Πνεύματος δὲ ἐβόησε· Ἐὐ εἶ Χριστός, Θεοῦ σοφία καὶ δύναμις.

Απόδοση: Ἄκουσε, Κύριε, την φωνή σου ο Πρόδρομος, τον οποίο ωνόμασες «φωνή

βοώντος εν τη ερήμω», όταν βρόντησες επάνω στα ύδατα (του Ιορδάνη), δίνοντας μαρτυρία για τον Υιό σου· και γεμάτος από το Άγιο Πνεύμα, που ήταν παρόν, εφώναξε δυνατά· εσύ είσαι ο Χριστός, η σοφία του Θεού και η δύναμη.

Ωδή δ' του ιαμβικού Κανόνος.

Πυρσῶ καθαρθεὶς μυστικῆς θεωρίας, ὑμνῶν προφήτης τὴν βροτῶν καινουργίαν, ῥήγνυσι γῆρυν, Πνεύματι κροτουμένην, Σάρκωσιν ἐμφαίνουσαν ἀρρήτου Λόγου, Ἰϙ τῶν δυναστῶν τὰ κράτη συνετρίβη.

Απόδοση: Αφού καθαρίσθηκε με την λαμπάδα της μυστικής θεωρίας (του οράματος) ο Προφήτης Αββακούμ, υμνώντας την ανακαίνιση των θνητών, βγάζει δυνατή φωνή, που ενισχύεται από το Άγιο Πνεύμα, και φανερώνει την Σάρκωση του ανεκφράστου Λόγου, από τον Οποῖον συνετρίβησαν οι εξουσίες των δυνατῶν (των δαιμόνων).

Ερμηνεία: Στην αρχή της δ' ωδῆς ο μελωδός χρησιμοποιεῖ, σχεδόν αυτούσια, τα λόγια του προφήτου Αββακούμ, που συνέθεσε την αντίστοιχη παλαιά βιβλική ωδή: «Κύριε, εισακήκοα την ακοήν σου και εφοβήθην» (Αββ., γ' 1). Εδώ ο Πρόδρομος ομολογεί τον Χριστό, με την φώτιση του Αγίου Πνεύματος.

Στην αντίστοιχη ιαμβική ωδή ο ποιητής αναφέρεται στο ὄραμα του Αββακούμ, ο οποίος προείδε την Σάρκωση του Κυρίου («ο Θεός από Θαιμάν ἤξει και ο ἅγιος ἐξ ὄρους κατασκίου δασέος», Αββ., γ' 3) και προφήτευσε την συντριβή των εναντίων δυνάμεων («των δυναστῶν») και την ανακαίνιση των ανθρώπων.

Ωδή ε' του ρυθμοτονικού Κανόνος.

Ἰησοῦς, ὁ ζωῆς ἀρχηγός, λῦσαι τὸ κατάκριμα ἣκει Ἀδὰμ τοῦ πρωτοπλάστου· Καθαροῖν δὲ ὡς Θεὸς μὴ δεόμενος τῷ πεσόντι καθαίρεται ἐν τῷ Ἰορδάνη· ἐν ᾧ τὴν ἔχθραν κτείνας ὑπερέχουσαν πάντα νοῦν εἰρήνην χαρίζεται.

Απόδοση: Ο Ιησούς, ο αρχηγός της ζωῆς, ἔχει ἔλθει, για να καταλύσει την καταδίκη του Αδάμ· Και χωρίς να ἔχη ἀνάγκη ἀπὸ κάθαρση ως Θεός, καθαρίζεται για χάρη του πεσμένου (του ανθρώπου) στον Ιορδάνη· μέσα στον οποῖον, ἀφού σκότωσε την ἔχθρα, χαρίζει εἰρήνη που εἶναι ἀνώτερη ἀπὸ κάθε διάνοια.

Ωδή ε' του ιαμβικού Κανόνος.

Ἐχθροῦ ζοφώδου καὶ βεβορβορωμένου ἰὸν καθάρσει Πνεύματος λελουμένοι, νέαν προσωρμίσθημεν, ἀπλανῆ τρίβον, ἄγουσαν ἀπρόσιτον εἰς θυμηδίαν, μόνοις προσιτήν, οἷς Θεὸς κατηλλάγη.

Απόδοση: Λουσμένοι από το δηλητήριο του σκοτεινού και μολυσμένου εχθρού, με την κάθαρση του Αγίου Πνεύματος, αγκυροβολήσαμε σε νέα ασφαλή πορεία, η οποία οδηγεί σε χαρά απρόσιτη, προσιτή μόνον σ' εκείνους με τους οποίους συμφιλιώθηκε ο Θεός.

Ερμηνεία: Στην ωδή αυτήν, ο ποιητής του πεζού (ρυθμοτονικού) κανόνος δανείζεται φράσεις από την Αγία Γραφή, και μάλιστα την Καινή Διαθήκη, όπως αρχηγός της ζωής, την ειρήνην την πάντα νούν υπερέχουσαν». Στην αντίστοιχη ωδή του ιαμβικού κανόνος αξίζει να σταθούμε στην ιδέα της «καταλλαγής», της συμφιλιώσεως ανάμεσα στον Θεό και τον άνθρωπο, που επέφερε η Συγκατάβαση του Θεού Λόγου και η Βάπτισή Του.

Ωδή ς' του ρυθμοτονικού Κανόνος.

Ἡ φωνὴ τοῦ Λόγου, ὁ λύχνος τοῦ φωτός, ὁ ἑωσφόρος, ὁ τοῦ ἡλίου Πρόδρομος, ἐν τῇ ἐρήμῳ· Μετανοεῖτε, πᾶσι βοᾷ τοῖς λαοῖς, καὶ προκαθαίρεσθε· ἰδοὺ γὰρ πάρεστι Χριστός, ἐκ φθορᾶς τὸν κόσμον λυτρούμενος.

Απόδοση: Η φωνή του Λόγου, ο λύχνος του Φωτός, το άστρο της αυγής, ο Πρόδρομος του Ηλίου, στην έρημο φωνάζει σε όλους τους λαούς· Μετανοείτε και καθαρισθήτε προκαταβολικά· Διότι να, είναι παρών ο Χριστός, που λυτρώνει τον κόσμο από την φθορά.

Ωδή ς' του ιαμβικού Κανόνος.

Ἰμερτὸν ἐξέφηνε σὺν πανολβίῳ ἤχῳ Πατήρ, ὃν γαστρὸς ἐξηρεύξατο. Ναί, φησὶν οὗτος, συμφυῆς γόνος πέλων, φώταυγος ἐξώρουσεν ἀνθρώπων γένους, Λόγος τέ μου ζῶν καὶ βροτὸς προμηθεΐα.

Απόδοση: Ο Πατέρας, με την τρισμακάρια φωνή του, παρουσίασε επιθυμητόν («ιμερτόν») εκείνον τον οποίον γέννησε από τα σπλάχνα του. Ναί, λέγει, αυτός (που βαπτίζεται), συμφυής Υιός (=που έχει την ίδια φύση με μένα), ως φως της αυγής ξεπήδησε από το γένος των ανθρώπων, Λόγος μου ζωντανός και άνθρωπος από πρόνοια (αγάπη).

Ερμηνεία: Πολύ όμορφα στην στ' ωδή του πεζού Κανόνος ο υμνωδός παρουσιάζει τον Πρόδρομο να προετοιμάζει με το δι' ύδατος βάπτισμα την διά Πνεύματος Αγίου αναγέννηση των ανθρώπων υπό του Κυρίου. Στην αντίστοιχη ωδή του ιαμβικού Κανόνος πολύ σημαντική η φράση «συμφυής γόνος», που φανερώνει την θεότητα του Κυρίου, ο Οποίος όμως έγινε άνθρωπος χάρη στο σχέδιο του Θεού Πατρός («προμηθεΐα») για την σωτηρία των ανθρώπων. Η φράση «εκ φθοράς

λυτρούμενος» και το ρήμα «εξώρουν» (=ξεπήδησε) αποτελούν την σύνδεση των νέων ωδών με την στ' βιβλική ωδή, θυμίζοντας την σωτήρια έξοδο του Ιωνά από την κοιλία του κήτους.

Ωδή ζ' του ρυθμοτονικού Κανόνος.

Νέους εύσεβεῖς, καμίνω πυρὸς προσομιλήσαντας, διασυρίζον πνεῦμα δρόσου ἀβλαβεῖς διεφύλαξε καὶ θείου ἀγγέλου συγκατάβασις ὅθεν ἐν φλογὶ δροσιζόμενοι, εύχαρίστως ἀνέμελλον Ὑπερύμνητε, ὁ τῶν πατέρων Κύριος καὶ Θεὸς εύλογητὸς εἶ.

Απόδοση: Τους ευσεβείς νέους, που ήλθαν σε επαφή με το καμίνι της φωτιάς, η πνοή της δροσιάς που σφύριζε και η κάθοδος του θεικού αγγέλου τους διαφύλαξε αβλαβεῖς. Γι' αυτό, μέσα στην φλόγα δροσιζόμενοι ευχαρίστως έψαλλαν. Υπερύμνητε, ο Κύριος και Θεός των πατέρων μας είσαι δοξασμένος.

Ωδή ζ' του ιαμβικού Κανόνος.

Έφλεξε ρείθρω τῶν δρακόντων τὰς κάρας ὁ τῆς καμίνου τὴν μετάρσιον φλόγα νέους φέρουσαν εύσεβεῖς κατευνάσα ἡ τὴν δυσκάθεκτον ἀχλὺν ἐξ ἁμαρτίας ὅλην πλύνει δὲ τῇ δρόσῳ τοῦ Πνεύματος.

Απόδοση: Έκαψε με νερό τα κεφάλια των δρακόντων Εκείνος ο οποίος κατεύνασε (καταπράυνε) την υψωμένη φλόγα του καμινιού, που είχε μέσα του τους νέους· και

με την δροσιά του Αγίου Πνεύματος πλένει (διαλύει) όλη την ανυπόφορη και δυσκολοδιάλυτη καταχνιά της αμαρτίας.

Ερμηνεία: Η εβδόμη βιβλική ωδή αναφέρεται στους τρεις Παίδας εν τη καμίνω, τον Ανανία, τον Αζαρία και τον Μισαήλ. Στην ωδή του πεζού κανόνος εμφανής ο συμβολισμός: Όπως ο Άγγελος (προτύπωση του Κυρίου) κατέβηκε, διασώζοντας τους νέους από το πυρ του Ναβουχοδονόσορος, έτσι και ο Κύριος συγ-κατεβαίνει, με την Βάπτισή Του, για να σώση το ανθρώπινο γένος από την αμαρτία.

Στην αντίστοιχη ιαμβική ωδή ο ποιητής λέει πως το νερό του Ιορδάνου κατέκαυσε τα κεφάλια των νοητών δρακόντων, δηλαδή των δαιμόνων, πράγμα αφύσικο, καθ' ότι το νερό του ποταμού, κατά τον Άγιο Νικόδημο, είναι δροσιστικό. Όπως, όμως, ο Θεός έφερε την δροσιά μέσα στην φλόγα του καμινιού, αντίστροφα ο Κύριος, με την Βάπτισή Του στα ύδατα του Ιορδάνου, έκαψε τις κεφαλές των δαιμόνων (Εορτοδρόμιον, σελ. 201)

Ωδή η' του ρυθμοτονικού Κανόνος.

Μυστήριον παράδοξον, ή Βαβυλῶνος ἔδειξε κάμιнос, πηγάσσασα δρόσον· ὅτι ῥείθροις ἔμελλεν ἄυλον πῦρ εἰσδέχεσθαι ὁ Ἰορδάνης καὶ στέγειν σαρκὶ βαπτιζόμενον τὸν Κτίστην ὃν εὐλογοῦσι λαοὶ καὶ ὑπερυψοῦσιν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Απόδοση: Μυστήριο παράδοξο έδειξε το καμίνι της Βαβυλώνας, πηγάζοντας δροσιά· ότι δηλαδή ο Ιορδάνης επρόκειτο να δεχθή μέσα στα νερά του το άυλο πυρ της Θεότητας και να αντέξη να βαπτισθή σαρκικά μέσα του ο Κτίστης· Αυτόν δοξολογούν οι λαοί και τον υπερυψώνουν σε όλους τους αιώνες.

Ωδή η' του ιαμβικού Κανόνος.

Ἐλευθέρα μὲν ἡ κτίσις γνωρίζετῃ υἱοὶ δὲ φωτὸς οἱ πρὶν ἔσκοτισμένοι. μόνος στενάζει τοῦ σκότους ὁ προστάτης. νῦν εὐλογεῖτω συντόνως τὸν αἴτιον ἢ πρὶν τάλαινα τῶν ἔθνῶν παγκληρία.

Απόδοση: Η κτίση αναδεικνύεται ελεύθερη και όσοι προηγουμένως βρίσκονταν στο σκοτάδι αναγνωρίζονται ως παιδιά του φωτός· μόνος στενάζει ο προστάτης του σκότους (ο διάβολος). Τώρα ας δοξολογή πρόθυμα τον αίτιο (αυτών των δώρων) ολόκληρη η πριν ταλαίπωρη κληρονομιά (κοινωνία) των εθνών.

Ερμηνεία: Στην ωδή του πεζού Κανόνος, το παράδοξο, κατά τον ποιητή, μυστήριο που προεικόνιζε η κάμιнос ήταν η βάπτισή του Κυρίου. Όπως υπέροχα σημειώνει ο Αγ. Νικόδημος, η υπερβολική φωτιά της καμίνου δεν μπόρεσε να σβήσει την

ελάχιστη -αλλά πολύ δυνατώτερη- θεική δροσιά, όπως και τα νάματα του Ιορδάνου δεν κατάφεραν να σβήσουν «το πυρ της θεότητας» (τον Χριστό), που εισήλθε μέσα των σωματικώς (Εορτοδρόμιον, σελ. 178)

Στην αντίστοιχη ιαμβική ωδή ο ποιητής τονίζει ότι με το Βάπτισμα όλοι («οι πριν εσκοτισμένοι, η εθνών παγκληρία») γινόμαστε «υιοί φωτός», και ότι ο μόνος που στενάζει είναι ο μισόκαλος, ο οποίος μισεί το φως και πράττει τα έργα του σκότους.

Ωδή θ' του ρυθμοτονικού Κανόνος.

*Ἀπορεῖ πᾶσα γλῶσσα εὐφημεῖν πρὸς ἀξία ἰλιγγιᾶ δὲ νοῦς καὶ ὑπερκόσμιος ὕμνεῖν
Σε Θεοτόκε· ὅμως ἀγαθὴ ὑπάρχουσα τὴν πίστιν δέχομαι καὶ γὰρ τὸν πόθον οἶδας τὸν
ἔνθεον ἡμῶν Ἐὐ γὰρ Χριστιανῶν εἶ προστάτις, Σὲ μεγαλύνομεν.*

Απόδοση: Αδυνατεί κάθε γλώσσα να σε εγκωμιάζει επαξίως· και αισθάνεται ίλιγγο και η υπερφυσική διάνοια των αγγέλων να σε υμνήση, Θεοτόκε· όμως, επειδή είσαι αγαθή, δέχου την πίστη μας· διότι γνωρίζεις τον θεικό πόθο μας· διότι εσύ είσαι των χριστιανῶν η προστάτης, εσένα μεγαλύνουμε.

Ωδή θ' του ιαμβικού Κανόνος.

*Ὡ τῶν ὑπὲρ νοῦν τοῦ τόκου Σου θαυμάτων, Νύμφη πάναγνε, Μητέρα εὐλογημένη!
Δι' ἧς τυχόντες παντελοῦς σωτηρίας ἐπάξιον κροτοῦμεν, ὡς εὐεργέτη, δῶρον
φέροντες ὕμνον εὐχαριστίας.*

Απόδοση: Ω, πόσα είναι τα θαύματα του Υιού σου που ξεπερνούν τον νου! Νύμφη πάναγνη, Μητέρα ευλογημένη· Επειδή μέσα από σένα βρήκαμε την τέλεια σωτηρία, γι' αυτό ψάλλομε δυνατά ὕμνο ευχαριστίας, ως αντάξιο δώρο σ' εσένα, την ευεργέτιδά μας.

Ερμηνεία: Η ενάτη ωδή, ως γνωστόν, απευθύνεται στην Παναγία, την οποία, όπως λέει ο ποιητής του πεζού κανόνος, αδυνατεί να εξυμνήση όχι μόνον ανθρώπινη γλώσσα αλλά και αυτός ο υπερουράνιος νους των Αγγέλων. Επειδή, όμως, η επιθυμία για την εξύμνησή της είναι πολύ μεγαλύτερη, ο ποιητής ζητάει την συγκατάβασή της στην ανθρώπινη αδυναμία.

Τέλος, ο ποιητής του ιαμβικού κανόνος, στην ωδή αυτήν, εξυμνεί την Παναγία, για το «τέλειο δώρο» της σωτηρίας που προσέφερε στην ανθρωπότητα, τον Υιό της και Θεό μας.

Εν κατακλείδι, να σημειωθεί ότι αποτελεί συνήθη τακτική των υμνογράφων, στην τελευταία ωδή, που απευθύνεται στην Παναγία, την Μητέρα όλων, να ζητούν την

εύνοιά της για το δημιούργημά των. Μην λησμονούμε, άλλωστε, την επίκληση των αρχαίων ποιητών στην Μούσα, για να τους εμπνεύσει να συνθέσουν το ποίημά των. Με τον τρόπο αυτόν, τονίζεται ασφαλώς η ανωτερότητα της θείας εμπνεύσεως μπροστά στην ανθρώπινη ικανότητα, που όσο μεγάλη και εάν είναι, δεν μπορεί να συγκριθεί με την δωρεά του Θεού.

Είθε όλοι μας να δεχθούμε με ευγνωμοσύνη την πλούσια θεία χάρη, που κατέρχεται ως δωρεά, κατά την ημέρα, μάλιστα, της Επιφανείας Του, και να την χρησιμοποιήσωμε επαξίως προς δόξα Θεού και για την δική μας σωτηρία.

Καλή μας φώτιση! Αμήν!

<https://bit.ly/3QoBZld>